

ה

ענייני ארץ ישראל

תקע בשופר גדול לחרותנו

מפי אדמור"ח. קטע מנאום בלונדון בעת הצהרת בלפור

בנוסח תפילת י"ח אנו מתפללים "תקע בשופר גדול לחירותנו ושא נס לקבץ גליותנו", מקדימים את תקיעת השופר לנשיאת הנס, ואין זה כסדר הנאמר בנבואת ישעיהו שאנו מזכירים בסדר שופרות בר"ה "כל יושבי תבל ושוכני ארץ כנשא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו, ונאמר, והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ובאו האובדים בארץ אשור, והנדחים בארץ מצרים, והשתחוו לד' בהר הקודש בירושלים". ויש לתת טעם לסדר נוסחת תפילת י"ח וסדר נוסחת סדר שופרות.

השמיעה והראיה מובדלים זה מזה, השמיעה אינה מתפשטת כל כך בפעולתה, אלא מרוכזת בשטח קטן, והינה יותר פנימית ביחס לראיה שפועלת למרחוק כהתפשטות גדולה, והינה גלויה לכל עין. הגאולה העתידה תבוא מתוך התעוררות פנימית של אנשי האמנה ע"י שמיעת והקשבת קול ד' הקורא, זוהי החרות שתתגלה ע"י שמיעת תקיעת השופר הגדול, ומזה תתפשט לעין כל ותהיה לנשיאת נס לקבוץ הגליות. ולכן לאמוני ישראל נאה התפילה "תקע בשופר גדול לחרותנו" מתחילה, ואחר "ושא נס לקבץ אבל כל יושבי תבל ושוכני ארץ, שהשמיעה הפנימית הישראלית איננה נוגעת ופוגעת בהם, בזמן הגאולה לא ישמעו את קול הגאולה ותקיעת השופר, אלא מתוך מה יתעוררו, ע"י הראיה של נשיאת הנס, ואז יתפסו כבר ג"כ את קריאת קול הגאולה. ואחרי ההקשבה, ובאו האובדים וגו'.

ולכן בשופרות שהמדובר על הכלל מזכירין "כל יושבי תבל ושוכני ארץ", והם לא יתעוררו אלא רק בראיה "כנשא נס הרים תראו" ואח"כ יבואו גם להקשיב ולשמע, "וכתקוע שופר תשמעו", ורק אז יתעורר כל הכלל "והיה ביום ההוא וגו' ובאו האובדים בארץ אשור, והנדחים בארץ מצרים, והשתחוו לד' בהר הקודש בירושלים".

וזהו היסוד בכל מהלך הגאולה, שצריך הקשבה פנימית לערכי הקדושה של מחשבת הגאולה ותועלתיותה בעולם, והקשבה זאת תתן הארה למחשבת הגאולה לכל העולם, ותתפשט השפעתה על כל האובדים והנדחים, והשתחוו לד' בהר הקודש בירושלים.

(1) בילק"ש הושע סי' תקי"ט: את מוצא שאין הגליות מתכנסות אלא בשכר אמונה. וכה"א אתי מלבנון כלה, אתי מלבנון תבואי, תשורי מראש אמנה.

עליה לא"י

מפי הראי"ה

מרשימות רבי דב מילשטיין

מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהם (ישעיה ס, ח). ישנם שני סוגי אנשים הבאים לארץ ישראל, ישנם הבאים לראות את א"י וחוזרים אל בתיהם, והם כעבים שאינם נשארים במקום אחד אלא עפים ממקום למקום, וגם בזה ישנה טובה גדולה לא"י כי הבאים ושבים הללו מחבכים את א"י לאנשי מקומם, והם עצמם מתכוונים לחזור לא"י לדירת קבע שאז הם כיונים אל ארובותיהם.

חוץ לארץ היא ארץ טמאה (עיין רמב"ן ויקרא כ"ח כ"ה וכפתור ופרח פ"י) ויש בה שני סוגי טומאה, טומאת גושה וטומאת אוירה (עיין בנויר נ"ד), ולעומת זה יש בא"י שני סוגי קדושה, קדושת גושה וקדושת אוירה, והבאים מחו"ל לא"י וחוזרים אח"כ לביתם לוקחים עמם משני קדושות אלו, מקדושת גושה הם לוקחים מעפר א"י לכסות גופם לאחר מאה ועשרים מעפר הקודש, ומקדושת אוירה הם לוקחים לנשמתם חביבות רוח הקודש.

ישראל וארצו

מפי הראי"ה

מרשימות רבי דב מילשטיין

בחודש אייר תר"צ בעת שהממשלה סגרה את שערי ארץ ישראל גזרה הרבנות הראשית שביתת מלאכה מצהרי היום עד חצות הלילה ושיכנסו לביהכ"ס לומר סליחות ותהילים ולדרוש בענייני דיומא. בתוך דרשת הרב אמר: על הכתוב ולא אמרו העוברים ברכת ד' עליכם דרשו בירושלמי¹ העוברים אלו אומות העולם שהם עוברים מן העולם, והביאור הוא שישראל חייהם הם חיים נצחיים מפני ששרשם הוא באבות הקדושים שנאמר בהם וזכרתי את בריתי יעקב וגו', ומכתוב זה נלמד שגם אם תמה זכות אבות, ברית אבות לא תמה כמבואר בתוס' שבת נ"ה ע"א ד"ה ושמואל, שברית אבות קיימת אפילו אם יהיו ישראל רשעים. וכך מצינו גם במלכות בית דוד שהבטיחו הקב"ה שלא תאבד מלכות בית דוד גם אם יהיו צאצאיו רשעים גמורים. גם בעת הזאת אשר יצאה פקודה מהמלכות לסגור את שערי ירושלים שלא לבוא [לא"י]---²

(1) גטין פ"ה ה"ו.

(2) ההמשך חסר.

א"י בחזקת עם ישראל

מפי הראי"ה

מרשימות רבי דב מילשטיין

בדברי רב נחשון גאון שלכל אדם מישראל ישנם ד' אמות בארץ ישראל, ואע"פ שהגויים החזיקו בה ולכדוה אין להם חזקה, כי ארץ ישראל בחזקתנו עומדת לעולם ואנו עתידים לחזור אליה. ביאור הדבר הוא שאם כי גם חזקה בקרקע דברשות בעליה קיימא נפקעת ע"י כיבוש, כמובא בפוסקים וכדאיתא בגמ' דעמון ומואב טהרו בסיחון, אע"פ שעל ארץ עמון ומואב נאמר בתורה כי ירושה לבני לוט נתתי וגו' ומ"מ כשכבש מהם סיחון מארצותם חלק מארצותם קנה ולא נקרא אותו חלק ארץ עמון ומואב אלא ארץ סיחון, וכך גם ---- וא"כ לכאורה א"א לומר שלכל אחד מישראל בכל זמן יש ד' אמות בא"י, אלא שההבטחה של הקב"ה לאברהם אבינו לזרעך אתן את הארץ הזאת היא עושה את נתינת א"י לישראל כדין הקדש, שמרשותו אין דבר היכול להפקיע ואפילו כיבוש.

קדושת ארץ ישראל

מפי הרא"ה

מרשימות רבי דב מילשטיין

הסיבה שלא הי' יכול דוד להיות מלך בירושלים עד שהי' קודם לכן מלך ז' שנים בחברון היא לפי מה שאמרו בילק"ש¹ על הכתוב וחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים שלא היתה מצרים יכולה להיות מלוכה עד שלא היתה בתחילה הכנה בצוען דמרבי בה מלכי כדכתיב כי הי' בצוען שררה, והיינו ז' כחות הטומאה שהיו בצוען.

והנה כנגד טומאת מצרים היתה מדרגתו של אברהם אבינו שעליו נאמר האדם הגדול בענקים² דהיינו שהוא תיקן את חטאו של אדם הראשון וזכה לשלמות ז' מדות הקדושות שהם חזקות מז' כחות הטומאה, ובמקום קבורתו, חברון, שם ז' מדות הקדושות ולכן כאשר מלך דוד שבע שנים בחברון קנה ז' מידות הקדושות אזי יכול היה להיות מלך בירושלים.

וזהו פירוש הכתוב וחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים, דהיינו שקדושתה של חברון גוברת ומכריעה כחות הטומאה של צוען מצרים.

(1) פר' שלח סי' תשמ"ג.

(2) בר"ר י"ד ר'.